

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І АУДИТУ**

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ І ЗАВДАННЯ

для виконання комплексного практичного індивідуального завдання з дисципліни “Облік і правове забезпечення діяльності підприємств малого бізнесу” для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» фахового спрямування Облік і аудит в промисловості 4-го курсу денної форми навчання

Тернопіль, ТНЕУ – 2017

Методичні поради і завдання для виконання комплексного практичного індивідуального завдання (КПЗ) з дисципліни “Облік і правове забезпечення діяльності підприємств малого бізнесу” для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» фахового спрямування: Облік і аудит в промисловості 4-го курсу денної форми навчання / Укладач : Гудзь Н.В. – Тернопіль, 2017. – 30 с.

Укладачі:

Гудзь Наталія Василівна – к.е.н., доц. кафедри обліку у виробничій сфері

Рецензенти:

Панасюк Валентина – к.е.н., доц., декан факультету обліку і аудиту

Миколаївна

Мельник Роман Олексійович

– к.е.н., доц., заст. директора АФ “Консул”

Відповідальна за випуск : в.о. завідувача кафедри обліку у виробничій сфері

Починюк – к.е.н., доц. кафедри обліку у виробничій сфері

Наталія Володимирівна

Затверджено на засіданні кафедри обліку у виробничій сфері. Протокол №7 від 28.03.2017 року.

Розглянуто та схвалено науково-методичною комісією зі спеціальності 6.030509 «Облік і аудит». Протокол № 4 від 15 травня 2017 р.

Розглянуто та схвалено науково-методичною радою факультету обліку і аудиту. Протокол № 3 від 16 травня 2017 р.

Видано за кошти укладача

Комплексне практичне індивідуальне завдання є однією з форм поглибленого засвоєння програми курсу. КППЗ здійснюється в таких формах: збір і опрацювання практичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань. Зміст роботи полягає у розв'язуванні комплексної практичної наскрізної задачі.

Використовуючи наведені дані необхідно скласти:

1. Регістри обліку – відомості 1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м.
2. Оборотно-сальдову відомість.
3. Баланс (форма 1-м).
4. Звіт про фінансові результати (форма 2-м).

Замість * поставити останню цифру залікової студента.

Вихідні дані:

Основним видом діяльності ТОВ «Вікно Плюс» є виготовлення металопластикових вікон. Підприємство є платником єдиного податку за ставкою 3%.

Витяг з Наказу про облікову політику ТОВ «Вікно Плюс»

1. Виробничі запаси при вибутті оцінюються за середньозваженою собівартістю.
2. Норми списання виробничих запасів на виготовлення одного металопластикового вікна розміром 1800 x 1300 мм.:

№ з/п	Вид матеріалів	Норма на одиницю продукції
1.	Профіль Openteck (Україна)	11 пог. м.
2.	Склопакет 24 мм однокамерний	3,2 кв. м.
3.	Фурнітура	1 комп.

3. Об'єктом обліку витрат та калькулювання собівартості продукції є металопластикове вікно розміром 1800 x 1300 мм.
4. Нормальна виробнича потужність підприємства за звичайних умов роботи становить 2000 одиниць продукції. Загальновиробничі витрати за нормальною потужністю складають 42000грн., з них: змінні - 28000 грн., постійні - 14000 грн.

Залишки за субрахунком 20.1 «Сировина й матеріали» станом на 01.03.2017р.

№	Найменування матеріальних цінностей	Од. виміру	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.
1.	Профіль Openteck (Україна)	пог.м.	1396	2*	
2.	Склопакет 24 мм однокамерний	шт.	1213	10*	
3.	Фурнітура віконна	комп.	319	18*	

Залишки за рахунком 26 «Готова продукція» станом на 01.03.2017р.

№ з/п	Найменування матеріальних цінностей	Кількість, шт.	За відпусковими цінами, без ПДВ, грн.	За фактичною собівартістю, грн.
1.	Металопластикове вікно (1800 x 1300 мм.)	194	3*3380	2*0622

Обчислені суми відображати в цілих грн. за правилом арифметичного заокруглення.

Господарські операції ТОВ «Вікно Плюс» за березень 2017 р.

№ з/п	Дата	Зміст операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Д-т	К-т	
1	2	3	4	5	6
1.	02.03	Перерахована на карткові рахунки заробітна плата працівникам за лютий 2017 р. – 1*8844 грн.			
2.	02.03	Перераховані належні до сплати податки та обов'язкові платежі: - єдиний соціальний внесок – 5*688 грн.; - податок на доходи фізичних осіб – 1*924 грн.			
3.	03.03	Оприбуткований на підставі накладної від вітчизняного постачальника ТОВ «Кантар» склопакет 24 мм однокамерний - 5536 кв. м за ціною 11* грн./кв. м. (включаючи ПДВ), податкова накладна отримана			
4.	03.03	Відображений податковий кредит з ПДВ			
5.	04.03	Отримана поточний рахунок попередня оплата від ТОВ «Тернопільбуд» за металопластикові вікна (1800 x 1300 мм.) – 12*0000 грн. (в т.ч. ПДВ), податкова накладна виписана			
6.	04.03	Відображене податкове зобов'язання з ПДВ			
7.	06.03	На підставі отриманого рахунку здійснений авансовий платіж вітчизняному постачальнику ТОВ «Нова лінія» за профіль Оrenteck (Україна) – 8*000 грн. (в т.ч. ПДВ), податкова накладна отримана			
8.	06.03	Відображений податковий кредит з ПДВ			
9.	11.03	Оприбутковано отриманий від ТОВ «Нова лінія» профіль Оrenteck (Україна) - 19020 пог. м. за ціною 3* грн./ пог. м. (включаючи ПДВ), податкова накладна отримана			
10.	11.03	Відображений податковий кредит з ПДВ			
11.	13.03	Зі складу видано виробничій дільниці : - господарський інвентар – 420 грн.; - інструменти для забезпечення роботи обладнання – 1829 грн.			
12.	14.03	Оприбуткована отримана від ТОВ «Валтек Україна» фурнітура віконна - 1730 комп. за ціною 22* грн./ комп., (включаючи ПДВ), податкова накладна отримана			
13.	14.03	Відображений податковий кредит з ПДВ			
14.	15.03	Реалізовані ТОВ «Тернопільбуд» металопластикові вікна (1800 x 1300 мм) в кількості 1002 шт. за відпускною ціною 212* грн. (включаючи ПДВ) за одиницю, податкова накладна виписана			
15.	15.03	Відображене податкове зобов'язання з ПДВ			
16.	31.03	Нарахована амортизація основних засобів: - будівлі виробничої дільниці – 5130 грн.; - виробничого обладнання – 6240 грн.; - будівлі адміністративного призначення – 4031 грн.			

1	2	3	4	5	6
17.	31.03	Нарахована заробітна плата працівникам підприємства: - робітникам за виготовлення вікна металопластикового (1800 x 1300 мм) – 21*340 грн.; - начальнику виробничої дільниці – 4*60 грн.; - робітникам, які обслуговують обладнання – 6320 грн.; - адміністративному персоналу – 29330 грн.			
18.	31.03	Нарахований на заробітну плату працівників підприємства єдиний соціальний внесок: - робітникам за виготовлення вікна металопластикового (1800 x 1300 мм) – ? - начальнику виробничої дільниці – ? - робітникам, які обслуговують обладнання – ? - адміністративному персоналу – ?			
19.	31.03	Утриманий із заробітної плати працівників податок на доходи фізичних осіб та військовий збір – 3*473 грн.			
20.	31.03	Отриманий від КП «Тернопільський міський РЕМ» рахунок на електроенергію, яка використана: - на освітлення виробничої дільниці – 2*26 грн.; - для роботи виробничого обладнання – 8*11 грн.; - для адміністративних потреб – 2*11 грн.			
21.	31.03	ПДВ за отриманою податковою накладною - ---- грн.			
22.	31.03	Списані відповідно до затверджених норм матеріали, використані для виготовлення металопластикових вікон (1800 x 1300 мм.) (таблиці 1,2,3)			
23.	31.03	Списані змінні загальновиробничі витрати (таблиця 4)			
24.	31.03	Списані постійні розподілені загальновиробничі витрати (таблиця 4)			
25.	31.03	Списані постійні нерозподілені загальновиробничі витрати (таблиця 4)			
26.	31.03	Оприбутковані на склад з виробництва металопластикові вікна (1800x1300мм) - 1801 шт. за фактичною собівартістю (залишки незавершеного виробництва на початок і кінець звітної періоду відсутні) (таблиця 5)			
27.	31.03	Реалізовані ТОВ «Тернопільбуд» металопластикові вікна (1800 x 1300 мм) - 903 шт. за відпускну ціною 2*24 грн. за одиницю (включаючи ПДВ), податкова накладна виписана (таблиці 6).			
28.	31.03	Відображене податкове зобов'язання з ПДВ			
29.	31.03	Списані на фінансові результати доходи і витрати діяльності підприємства та визначено фінансовий результат			
30.	31.03	Нарахований єдиний податок			

Таблиця 1

**Розрахункова таблиця для визначення вартості витрачених виробничих запасів
(Профіль Opentecк (Україна), пог. м.)**

№ з/п	Показники	Кількість	Ціна	Сума

Таблиця 2

**Розрахункова таблиця для визначення вартості витрачених виробничих запасів
(Склопакет 24 мм однокамерний, кв. м.)**

№ з/п	Показники	Кількість	Ціна	Сума

Таблиця 3

**Розрахункова таблиця для визначення вартості витрачених виробничих запасів
(Фурнітура віконна, комп.)**

№ з/п	Показники	Кількість	Ціна	Сума

Таблиця 4

Розподіл загальноновиробничих витрат

№ п/п	Показники	В дебет рах. 91			З кредиту рах. 91		
		Разом	В тому числі		Разом	в т. ч. в Д-т рах.	
			змінні	постійні			
	Довідково						
1.	База розподілу за нормальною потужністю						
2.	Загальноновиробничі витрати за нормальною потужністю, грн.						
3.	На одиницю бази розподілу						
	Фактично						
1.	База розподілу за фактичною потужністю						
2.	Загальноновиробничі витрати						

	за операціями:						
	№						
	№						
	№						
	№						
	№						
	Разом:						
3.	Списання загальновиробничих витрат, в т.ч. - змінних - постійних						

Таблиця 5

Розрахунок фактичної собівартості готової продукції

№ з/п	Статті витрат	Сума
	Разом:	

Таблиця 6

Розрахунок фактичної собівартості реалізованої готової продукції

№ з/п	Показники	Вартість продукції за відпускними цінами	Фактична виробнича собівартість готової продукції
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

Зворотна сторона Відомості 4-м

Розділ II. Облік капітальних і фінансових інвестицій та інших необоротних активів

За рахунками 14, 15, 18 і 35

№ запису	Зміст	Сальдо на початок місяця	За дебетом рахунку		З кредиту рахунку в дебет рахунків								Усього за кредитом	Сальдо на кінець місяця
			Кореспондуючий рахунок	Сума	10 Основні засоби	14, 15, 18, 30, 31, 37, 40, 47, 55, 64, 68						85 Інші витрати		
						7	8	9	10	11	12			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Усього													

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

"__" _____ 20__ р.

Розділ IV. Облік власного капіталу, витрат майбутніх періодів, забезпечень майбутніх витрат і платежів

За рахунками № 39, 40, 47

N з/п	Підстава, операція, дата	Сальдо		Усього за кредитом		З кредиту рахунку в дебет рахунків 10, 13, 14, 15, 20, 26, 30, 31, 35, 37, 39, 40, 47, 55, 64, 66, 68, 84, 85								Сальдо	
		Дебет	Кредит	Кореспондуючий рахунок	Сума									Усього за кредитом	Дебет
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	Усього														

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

"__" _____ 20__ р.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємства

Підприємство _____	Дата (рік, місяць, число)		01
Територія _____	за ЄДРПОУ		
Організаційно-правова форма господарювання _____	за КОАТУУ		
Вид економічної діяльності _____	за КОПФГ		
Середня кількість працівників, осіб _____	за КВЕД		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон _____			

Форма № 1-м

1. Баланс
на _____ 20__ р.

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012	()	()
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300		

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900		

2. Звіт про фінансові результати
за _____ 20__ р.

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	()	()
Інші операційні витрати	2180	()	()
Інші витрати	2270	()	()
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	()	()
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290		
Податок на прибуток	2300	()	()
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350		

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами

I. Загальні положення

1. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами (далі — Методичні рекомендації) призначені для ведення реєстрів бухгалтерського обліку юридичними особами — суб'єктами підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми та форми власності (крім банків) з ознаками малих підприємств, а також юридичними особами (крім бюджетних установ), що не займаються підприємницькою (комерційною) діяльністю (далі — малі підприємства).

2. Методичні рекомендації спрямовані на систематизацію в реєстрах бухгалтерського обліку методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань і факти фінансово-господарської діяльності (господарські операції) малих підприємств для накопичення даних і складання фінансової звітності.

3. Реєстри бухгалтерського обліку складаються щомісяця та підписуються головним бухгалтером або особою, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку.

4. Формування даних для записів у реєстрах бухгалтерського обліку здійснюється групуванням однакової за економічним змістом інформації первинних документів у допоміжних відомостях, аркушах-розшифровках та інших зведених документах.

Розріз (деталізація) інформації у реєстрах бухгалтерського обліку може розширюватися.

5. Документування господарських операцій, складання і зберігання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку та виправлення в них помилок малі підприємства здійснюють відповідно до Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. № 88 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 5 червня 1995 р. № 168/704.

Для виправлення помилки в реєстрах бухгалтерського обліку за минулий період складається Бухгалтерська довідка, форма якої наведена у Методичних рекомендаціях по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 року № 356.

Первинні документи поточного місяця комплектуються до кожного реєстру бухгалтерського обліку в хронологічному і систематичному (по відношенню до реєстру) порядку, нумеруються і переплітаються (зшиваються) із зазначенням належності до реєстру і періоду.

Господарські операції відображаються у реєстрах бухгалтерського обліку в гривнях і копійках, а реєстри, в яких систематизовані операції в іноземних валютах, — у відповідних вимірниках іноземної валюти.

6. Ведення реєстрів бухгалтерського обліку та контирування документів первинного обліку здійснюються із застосуванням коду синтетичного рахунку.

Після контитування первинних документів їх дані включаються до реєстрів бухгалтерського обліку із зазначенням на первинному документі номера відповідного облікового реєстру і порядкового номера записів у ньому (номер рядка). За документами, дані яких відображені в реєстрах бухгалтерського обліку загальним підсумком, номер реєстру і номер запису вказують на окремому аркуші, який складається у потрібному аналітичному розрізі з наступним перенесенням підсумкових оборотів до зазначеного реєстру бухгалтерського обліку та додається до зброшурованих документів.

7. Господарські операції відображаються в реєстрах бухгалтерського обліку за той звітний період, в якому операції відбулися. Інформація про господарські операції з реєстрів бухгалтерського обліку використовується для складання фінансової звітності, інвентаризаційної і аналітичної роботи.

8. Узагальнення інформації про господарські операції малі підприємства можуть здійснюватися за простою і спрощеною формою бухгалтерського обліку, реєстри яких побудовані на застосуванні Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 року № 186 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 5 травня 2001 року за № 389/5580.

II. Проста форма бухгалтерського обліку

9. Проста форма бухгалтерського обліку передбачає використання Журналу обліку господарських операцій (додаток 1), який рекомендується друкувати у форматі А2. Проста форма бухгалтерського обліку застосовується малими підприємствами з незначним документооборотом (кількістю господарських операцій), що здійснюють діяльність з виконання нематеріаломістких робіт і послуг.

10. В Журналі обліку господарських операцій (далі — Журнал) записи здійснюються на підставі первинних та зведених облікових документів, відомостей нарахування заробітної плати і амортизації тощо з відображенням суми операції на рахунках бухгалтерського обліку.

За необхідності записи господарських операцій продовжуються у вкладних аркушах до Журналу (додаток 2).

11. Журнал ведеться щомісяця. Дані рядка «Сальдо на кінець місяця» з Журналу за попередній місяць переносяться у рядок «Сальдо на початок місяця» Журналу за звітний місяць за кожним рахунком бухгалтерського обліку.

12. У графі 3 «Зміст операції» у хронологічній послідовності позиційним способом відображаються господарські операції звітного місяця із зазначенням суми операції у графі 4 та одночасно у графах «Дебет» і «Кредит» двох рахунків бухгалтерського обліку відповідних видів активів, власного капіталу, зобов'язань, доходів і витрат.

13. Підсумкові дані у Журналі визначають підрахунком суми оборотів за дебетом і за кредитом усіх рахунків бухгалтерського обліку і виведенням сальдо на кінець місяця (графи 5–46). Суми дебетових і кредитових оборотів за місяць повинні бути однаковими і дорівнювати сумі з графі 4 «Сума господарської операції» у рядку «Усього оборотів за місяць».

14. Для аналітичного обліку розрахунків з оплати праці з дебіторами і кредиторами малі підприємства застосовують Відомість 3-м (додаток 5), підсумкові дані якої (без повторення записів, що здійснюються у Журналі безпосередньо з первинних документів) заносяться до Журналу обліку господарських операцій з позначенням у графі 3 «Відомість 3-м».

III. Спрощена форма бухгалтерського обліку

15. Спрощена форма бухгалтерського обліку передбачає узагальнення інформації про господарські операції у таких регістрах бухгалтерського обліку:

Відомість 1-м (додаток 3) Розділ I. Облік готівки і грошових документів Розділ II (зворотна сторона). Облік грошових коштів та їх еквівалентів

на 2 сторінках формат А3

Відомість 2-м Облік запасів (додаток 4)

на 2 сторінках формат А3

Відомість 3-м (додаток 5) Розділ I. Облік розрахунків з дебіторами і кредиторами за податками й платежами, довгострокових зобов'язань і доходів майбутніх періодів Розділ II (зворотна сторона). Облік розрахунків з оплати праці

на 2 сторінках формат А3

Відомість 4-м (додаток 6) Розділ I. Облік необоротних активів та амортизації (зносу) Розділ II (зворотна сторона). Облік капітальних і фінансових інвестицій та інших необоротних активів

на 2 сторінках формат А3

Відомість 5-м (додаток 7) Розділ I. Облік витрат Розділ II. Облік витрат на виробництво Розділ III. Облік доходів і фінансових результатів Розділ IV. Облік власного капіталу, витрат майбутніх періодів, забезпечень майбутніх витрат і платежів

на 4 сторінках формат А3

Оборотно-сальдова відомість (додаток 8)

на 1 сторінці формат А3

16. Сума за будь-якою операцією відображається у відомості обліку за рахунком, що кредитується, у графі рахунку, що дебетується, та одночасно (за сумою операції або загальним підсумком оборотів за місяць) у відомості обліку за рахунком, що дебетується, із зазначенням кореспондуючого рахунку.

17. Залишки коштів за відомостями повинні бути співставлені з відповідними даними первинних та зведених документів, на підставі яких були зроблені записи (звіт касира, банківські виписки тощо).

18. У відомостях вказується місяць, за який вони складаються.

Облік готівки, грошових коштів, їх еквівалентів і грошових документів

19. Систематизація інформації про наявність і рух готівки, грошових коштів на рахунках у банках, еквівалентів грошових коштів, грошових коштів у дорозі та грошових документів здійснюється у Відомості 1-м.

20. У розділі I Відомості 1-м здійснюються записи за операціями з готівкою і грошовими документами за дебетом і кредитом рахунку 30 «Каса».

У розділі II здійснюються записи за операціями на рахунках у банках, в дорозі, еквівалентів грошових коштів за дебетом і кредитом рахунку 31 «Рахунки в банках».

У рядку 3 за необхідності до початку записів вказується об'єкт обліку (каса, грошові документи, поточний рахунок, акредитивний рахунок, інші рахунки, кошти в дорозі), а в графі 4 або 5 відповідне сальдо на початок місяця, щодо якого здійснюються записи про господарські операції з підсумовуванням місячних оборотів і визначенням сальдо на кінець місяця.

21. Записи у Відомості 1-м здійснюються на підставі первинних та зведених облікових документів (звітів касира і доданих до них прибуткових та видаткових касових ордерів, виписок банку і доданих до них документів тощо) у розрізі кореспондуючих рахунків у хронологічному порядку.

Операції в іноземній валюті, крім Відомості 1-м, що ведеться у грошовій одиниці України, відображаються в окремій Відомості 1-м у валюті здійснення операції. Відомість 1-м ведеться окремо для кожної іноземної валюти (із зазначенням назви іноземної валюти).

22. Сальдо відповідних рахунків бухгалтерського обліку у Відомості 1-м на кінець поточного місяця визначається додаванням до сальдо на початок місяця суми дебетових оборотів за місяць і вирахуванням суми кредитових оборотів за місяць. Сальдо звіряється з відповідними документами, що підтверджують останню господарську операцію місяця (звітами касира, виписками банку тощо).

Облік запасів

23. Систематизація інформації про наявність і рух сировини й матеріалів, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, палива, тари й тарних матеріалів, будівельних матеріалів та матеріалів, переданих в переробку, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, інших матеріалів, тварин на вирощуванні і відгодівлі, малоцінних та швидкозношуваних предметів, готової продукції і товарів здійснюється у Відомості 2-м, записи до якої продовжуються у вкладних аркушах.

24. Відомість 2-м використовується для відображення оборотів за дебетом і кредитом рахунків 20 «Виробничі запаси» і 26 «Готова продукція». У графі 4 до початку записів зазначається код і назва відповідного рахунку бухгалтерського обліку, щодо якого вносяться дані про залишок і господарські операції.

Записи у Відомості 2-м проводяться на підставі первинних документів та/або накопичувальних відомостей, звітів, аркушів-розшифровок, у яких узагальнюється надходження запасів та їх використання і вибуття за звітний місяць.

25. Для ведення обліку запасів за центрами відповідальності у графі 4 записи здійснюються у розрізі матеріально відповідальних осіб, місць зберігання запасів.

Облік розрахунків з дебіторами і кредиторами, за податками та оплати праці

26. Систематизація господарських операцій по розрахунках з постачальниками та підрядниками, покупцями і замовниками, з підзвітними особами, різними дебіторами і кредиторами, з учасниками, за податками й платежами, за відрахуванням на пенсійне забезпечення, соціальне страхування, страхування на випадок безробіття, індивідуальне страхування і страхування майна, по розрахунках з оплати праці, доходів майбутніх періодів і резерву сумнівних боргів здійснюється у Відомості 3-м.

27. У Відомості 3-м відображаються обороти за дебетом і кредитом рахунків:

у розділі I — 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 55 «Інші довгострокові зобов'язання», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 68 «Розрахунки за іншими операціями», 69 «Доходи майбутніх періодів»;

у розділі II — 66 «Розрахунки з оплати праці».

28. У розділі I Відомості 3-м записи групуються за зазначеними у ньому рахунками шляхом вписування перед початком записів у графі 3 коду і назви відповідного рахунку бухгалтерського обліку, щодо якого далі здійснюються записи.

Для заповнення граф 7 і 8 використовуються дані Відомостей 1-м, 3-м, 4-м і 5-м.

29. Записи здійснюються протягом місяця на підставі прийнятих до обліку первинних документів за господарськими операціями, щодо яких кореспондуються зазначені у Відомості рахунки бухгалтерського обліку. Якщо первинні документи прикладені до інших реєстрів як такі, що використані для записів в цих реєстрах (наприклад, документи з погашення дебіторської заборгованості для ведення записів у Відомості 1-м), то відповідні суми господарських операцій заносяться до Відомості

3-м за даними відповідного реєстру і використаних для ведення записів у ньому первинних документів.

30. Для обліку виданих та одержаних векселів, розрахунків з постачальниками та підрядниками, покупцями і замовниками, з учасниками і підзвітними особами, з іншими дебіторами і кредиторами у графі 3 розділу I зазначається назва (прізвище) дебітора (кредитора).

При відображенні розрахунків з дебіторами і кредиторами у Відомості відводиться необхідна кількість рядків для впорядкованих записів щодо розрахунків за кожним дебітором і кредитором з продовженням записів на вкладних аркушах. Сальдо на кінець місяця визначається за кожним дебітором або кредитором розгорнуто і переноситься у графу 5 (з графи 21) і графу 6 (з графи 22) розділу I Відомості 3-м на наступний місяць.

31. Для обліку розрахунків з бюджетом, за відрахуваннями на пенсійне забезпечення, соціальне та інші види страхування у графі 3 розділу I вказуються види податків, платежів і відрахувань. За кожним видом податків, платежів і відрахувань щомісяця відображаються нараховані та належні до відшкодування суми податків і платежів, їх погашення, списання тощо. Сальдо на кінець місяця визначається окремо за кожним видом податків, платежів і відрахувань (графи 21 і 22) і переноситься у графи 5 і 6 Відомості 3-м на наступний місяць.

Доходи майбутніх періодів відображаються у розділі I Відомості 3-м за видами доходів.

32. У розділі II Відомості 3-м відображаються розрахунки з оплати праці. За кредитом рахунку 66 відображаються операції, пов'язані з нарахуванням працівникам основної і додаткової заробітної плати, премії, допомоги за тимчасовою непрацездатністю тощо. За дебетом рахунку відображаються усі вирахування із заробітної плати працівників (прибуткового податку, до Пенсійного фонду, до фондів страхування, сума виплачених авансів і заробітної плати, аліменти, утримання за виконавчими листами тощо).

33. Невиплачені працівникам суми з оплати праці відображаються у графі 20, які переносяться за кожним працівником (позиційним способом) у графу 4 Відомості 3-м наступного місяця.

Неотримана у встановлений для виплати термін сума з оплати праці відображається у Відомості 3-м у наступних місяцях як заборгованість з поміткою «Депон.» у графі 3 із зазначенням дати її депонування.

Облік необоротних активів, нарахованої амортизації, капітальних і фінансових інвестицій та інших необоротних активів

34. Для систематизації інформації про наявність, рух і знос необоротних активів (основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів), про капітальні і фінансові інвестиції та інші необоротні активи ведеться Відомість 4-м.

35. У Відомості 4-м відображаються обороти за дебетом і кредитом рахунків: у розділі I — 10 «Основні засоби» і 13 «Знос необоротних активів»; у розділі II — 14 «Довгострокові фінансові інвестиції», 15 «Капітальні інвестиції», 18 «Інші необоротні активи», 35 «Поточні фінансові інвестиції».

36. Записи у розділі I Відомості 4-м ведуться на підставі первинних і зведених облікових документів (актів приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, актів списання, розрахунку амортизації тощо).

У графах 6–9 розділу I цієї Відомості відображаються дані про надходження

необоротних матеріальних (крім капітальних інвестицій) і нематеріальних активів, для заповнення яких використовуються записи Відомостей 4-м і 5-м.

У графах 10–15 розділу I цієї Відомості відображаються дані про вибуття необоротних матеріальних і нематеріальних активів (продаж, безоплатна передача, ліквідація), про уцінку та зменшення корисності цих об'єктів.

У графах 20–23 розділу I відображаються операції з нарахованої амортизації та сума збільшення зносу необоротних активів внаслідок їх дооцінки або зменшення їх корисності.

У графах 25–26 розділу I цієї Відомості відображається списання зносу необоротних матеріальних і нематеріальних активів внаслідок їх вибуття, зменшення зносу внаслідок уцінки та відновлення корисності цих активів, для заповнення яких використовуються дані Відомостей 4-м і 5-м.

Залишок на кінець місяця на рахунку 10 «Основні засоби» (графа 18) визначається додаванням до сальдо на початок місяця (графа 5) дебетового обороту за місяць (графа 9) і вирахуванням кредитового обороту за місяць (графа 16).

Залишок на кінець місяця за рахунком 13 (графа 27) визначається додаванням до сальдо на початок місяця (графа 19) кредитового обороту за місяць (графа 24) і вирахуванням дебетового обороту за місяць (графа 26).

37. У розділі II Відомості 4-м ведеться бухгалтерський облік капітальних і фінансових інвестицій, інших необоротних активів. Записи у розділі II групуються за рахунками 14, 15, 18 і 35 шляхом вписування перед початком записів у графі 2 коду і назви відповідного рахунку бухгалтерського обліку, щодо якого далі здійснюються записи. Аналітичний облік фінансових інвестицій ведеться у розрізі видів, строків та об'єктів інвестування. Аналітичний облік капітальних інвестицій ведеться в розрізі об'єктів інвестування і виду витрат капітального характеру (будівельні, монтажні, проектні роботи, вартість придбаного устаткування, що потребує і не потребує монтажу, затрати на придбання, виготовлення і спорудження інших необоротних матеріальних активів) і витрат на придбання (створення) нематеріальних активів та об'єктів фінансової оренди.

38. Сума податкового кредиту, що визнана у зв'язку з попередньою оплатою (авансом) вартості необоротних активів, будівельно-монтажних робіт та інших робіт капітального характеру, у цій Відомості наводиться окремо від решти суми авансу.

Після одержання в рахунок авансу з необоротних активів і прийняття будівельно-монтажних та інших робіт капітального характеру сума податкового кредиту способом сторно відображається за дебетом рахунку 15 «Капітальні інвестиції» і кредитом рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами».

39. Сальдо на кінець поточного місяця відповідного рахунку у розділі II Відомості 4-м визначається додаванням до сальдо на початок місяця (графа 3) дебетового обороту за місяць (графа 5) і вирахуванням кредитового обороту (графа 14).

Облік доходів, витрат, фінансових результатів, власного капіталу, витрат майбутніх періодів, забезпечень майбутніх витрат і платежів

40. Відомість 5-м призначена для систематизації інформації про доходи від реалізації, інші операційні, інші звичайні і надзвичайні доходи, вирахування з доходу, про витрати операційної діяльності за елементами (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати), про витрати майбутніх періодів, про фінансові результати, про нерозподілені прибутки (непокриті збитки) та використання прибутку. В ній також

систематизується інформація про власний (статутний, пайовий, додатковий, резервний, неоплачений, вилучений) капітал, створення і використання забезпечень майбутніх витрат і платежів.

41. У Відомості 5-м відображаються обороти за дебетом і кредитом рахунків: у розділі I — 84 «Витрати операційної діяльності» і 85 «Інші затрати»;

у розділі II — 23 «Виробництво»;

у розділі III — 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», 70 «Доходи», 79 «Фінансові результати»;

у розділі IV — 39 «Витрати майбутніх періодів», 40 «Власний капітал», 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів».

42. У статтях рядків 1–6 за дебетом рахунку 84 «Витрати операційної діяльності» розділу I на підставі первинних облікових документів (та/або аркушів-розшифровок) на витрачання (або передавання у місця витрачання) виробничих запасів, нарахування заробітної плати, відрахувань на соціальні заходи відображаються витрати, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції, із здійсненням діяльності з виконання робіт, надання послуг і продажу товарів (графи 3–14).

Собівартість реалізованих виробничих запасів, товарів і іноземної валюти з кредиту рахунків обліку відповідних активів списується в дебет рахунку 84 «Витрати операційної діяльності» (рядки 5.3–5.6), з якого списується в дебет рахунку 79 «Фінансові результати».

З кредиту рахунку 84 «Витрати операційної діяльності» (графи 16–18 розділу I) витрати списуються в дебет рахунків:

23 «Виробництво» — малими підприємствами, які здійснюють виробництво готової продукції (робіт, послуг), в сумі витрат, що відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19 січня 2000 р. за № 27/4248, включаються до виробничої собівартості продукції;

79 «Фінансові результати» — в сумі інших операційних витрат (адміністративні, збутові).

Списання всієї суми витрат операційної діяльності малі підприємства, які здійснюють виробництво готової продукції (робіт, послуг), з кредиту рахунку 84 можуть проводити у кореспонденції з рахунком 79 «Фінансові результати».

Дані графи 15 розділу I Відомості 5-м в частині витрат, що включаються до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), переносяться до графи 16 розділу I і до графи 4 розділу II, а в частині інших операційних витрат — до графи 17 розділу I і до графи 5 розділу III, або всі витрати операційної діяльності переносяться до графи 1 розділу I і графи 5 розділу III.

Витрати малого підприємства, яке здійснює торговельну діяльність, з кредиту рахунку 84 списуються у дебет рахунку 79 (графа 5 розділу III).

У графі 20 розділу I накопичуються дані за складовими елементами операційних витрат і статтями інших затрат за період з початку звітнього року, включаючи звітний (поточний) місяць.

43. У рядках 7.1–7.4 розділу I відображаються сума визнаних витрат, що виникли внаслідок іншої, ніж операційна, діяльності (фінансові витрати, інші витрати), надзвичайних подій, та податок на прибуток. Одночасно з відображенням вибуття незавершеного виробництва або готової продукції внаслідок надзвичайних

подій або використання на капітальні інвестиції здійснюється на зазначену суму запис способом сторно за дебетом і кредитом рахунку 84 «Витрати операційної діяльності» у розрізі елементів операційних витрат (матеріальні затрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати).

44. У графах 4–7 розділу II Відомості 5-м відображаються витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) за видами продукції, робіт, послуг (об'єктами витрат), за кредитом цього рахунку у графах 8–13 відображається їх списання (кредит рахунку 23).

З рахунку 23 «Виробництво» щомісяця малі підприємства, що здійснюють виробництво готової продукції, списують в дебет рахунку 26 «Готова продукція» (графа 8 розділу II) суму затрат, що відносяться до прийнятої готової продукції, або всю суму затрат на виробництво продукції без оцінки залишків незавершеного виробництва.

Малі підприємства, які здійснюють діяльність з виконання робіт і послуг, з кредиту рахунку 23 щомісяця відображають за дебетом рахунку 79 «Фінансові результати» суму затрат, що відносяться до робіт і послуг, визнаних доходами, або всю суму затрат без оцінки залишків незавершеного виробництва.

Списання собівартості реалізованої готової продукції щомісяця з кредиту рахунку 26 «Готова продукція» (у Відомості 2-м) може здійснюватися в дебет рахунку 79 «Фінансові результати» на суму, що визначено з урахуванням вартості залишку нереалізованої готової продукції, або на всю суму без поділу на собівартість залишків готової продукції. При цьому у всіх випадках у Відомості 2-м забезпечується ведення кількісного обліку залишку, надходження і вибуття готової продукції за первинними документами на їх виготовлення і вибуття (реалізацію тощо).

За результатами інвентаризації вартість виявленого у виробничих приміщеннях (ділянках) малих підприємств залишку не підданих обробці (використанню) сировини й матеріалів, не закінчених обробкою сировини, матеріалів, деталей, не закінченої складанням і комплектуванням готової продукції (за прямими витратами) відображається за дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» і 23 «Виробництво» та кредитом рахунку 79 «Фінансові результати» (Відомість 2-м і розділ II Відомості 5-м). Одночасно на вартість виявленого у виробничих приміщеннях (ділянках) не підданих обробці і використанню сировини і матеріалів способом сторно відображається зменшення оборотів за рахунком 84 «Витрати операційної діяльності» (графа 18 розділу I Відомості 5-м).

Малі підприємства, які собівартість реалізованої готової продукції списують без поділу на собівартість залишку готової продукції, оцінюють залишок готової продукції за справедливою вартістю за даними кількісного обліку руху готової продукції. Визначена вартість залишку готової продукції відображається за дебетом рахунку 26 (Відомість 2-м) і кредитом рахунку 79 (рядок 6 розділу III Відомості 5-м).

45. Розділ III Відомості 5-м призначено для систематизації інформації про доходи від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності, про фінансові результати від звичайної діяльності та надзвичайних подій, про нерозподілені прибутки (непокриті збитки).

Записи у графах 11–15 цього розділу здійснюються: з кредиту рахунку 70 — у рядках 1–5; з кредиту рахунку 79 — у рядку 6; з кредиту рахунку 44 — у рядку 7.

Для заповнення графи 5 розділу III використовуються дані:

Відомості 1-м (з кредиту рахунку 30), Відомості 3-м (з кредиту рахунків 37, 64, 68) і розділу III Відомості 5-м (з кредиту рахунку 79) — для рядків 1–4;

Відомості 2-м (з кредиту рахунку 26), розділу I Відомості 5-м (з кредиту рахунків 84 і 85), розділу II Відомості 5-м (з кредиту рахунку 23) і розділу III Відомості 5-м (з кредиту рахунків 44 і 70) — для рядка 6;

Відомості 3-м (з кредиту рахунку 68), розділу III Відомості 5-м (з кредиту рахунків 44 і 79) і розділу IV Відомості 5-м (з кредиту рахунку 40) — для рядка 7.

46. Систематизація інформації про витрати майбутніх періодів, про власний (статутний, пайовий, додатковий, резервний, неоплачений і вилучений) капітал, про забезпечення майбутніх витрат і платежів, про цільове фінансування і цільові надходження здійснюється у розділі IV Відомості 5-м. У графі 2 до початку записів зазначається код і назва відповідного рахунку бухгалтерського обліку, щодо якого вносяться дані про залишок і господарські операції.

47. Систематизація даних про операції з цінностями, що не належать малому підприємству (отримані для зберігання, переробки, монтажу, продажу на умовах комісії, користування на умовах операційної оренди), з бланками суворого обліку, зі списання активів до з'ясування винних, із гарантіями і заставами ведеться у Відомості 8, затвердженій наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 р. № 356.

48. Підсумкові записи з відомостей переносяться до Оборотно-сальдової відомості, яка використовується для узагальнення даних регістрів бухгалтерського обліку за кожним рахунком бухгалтерського обліку.

Оборотно-сальдова відомість складається щомісяця і використовується для записів даних за дебетом і кредитом кожного рахунку окремо. Оборотно-сальдова відомість заповнюється перенесенням кредитових оборотів із регістрів бухгалтерського обліку у дебет відповідних рахунків.

Дебетові обороти Оборотно-сальдової відомості за кожним рахунком бухгалтерського обліку мають дорівнювати дебетовому обороту за відповідним рахунком бухгалтерського обліку у регістрі (відомості) бухгалтерського обліку. Загальна сума дебетових оборотів (сума даних рядків графи 29) Оборотно-сальдової відомості має дорівнювати загальній сумі кредитових оборотів (сума даних за графами 4–28 рядка «Усього оборотів за кредитом рахунків») Оборотно-сальдової відомості.

Начальник Управління методології бухгалтерського обліку
В. М. Пархоменко

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Верига Ю. А. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва : навч. посіб. / Ю. А. Верига. – К. : ЦУЛ, 2014. – 264 с.
2. Дроб'язко С. І. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. І. Дроб'язко, Т. М. Козир, С. Б. Холод ; за заг. ред. канд. екон. наук, проф. П. Й. Атамаса. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 414 с.
3. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 15.06.2011 р. № 720 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2011_06_15/MF11044.html.
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва : Наказ МФУ від 19.04.2001 р. за № 186 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon1.rada.gov.ua
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва" від 25.02.2000 р. № 39 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>.
7. Потапенко О. М. Облік на підприємствах малого бізнесу : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. М. Потапенко, А. С. Полторак ; приват. вищ. навч. закл. "Європ. ун-т", Миколаїв. філ. - Миколаїв : Іліон, 2013. - 391 с.

Додаткова:

8. Гоголь Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу : монографія / Гоголь Т. А. - Чернігів : Лозовий В. М., 2014. - 383 с.
9. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV: Редакція від 19.01.2012. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://urist-ua.net>.
10. Зелена книга малого бізнесу України – 2012 / Д.В. Ляпін, В.І. Дубровський, О.М. Піщуліна, О.П. Продан. – К.: Інститут власності і свободи, 2012. – 124 с.
11. Михайлов М.Г. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу : навч. посіб. / М. Г. Михайлов, Л. І. Полятикіна, О. П. Славкова. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
12. Посібник для фізичних осіб-підприємців на спрощеній системі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.udsa.org.ua/core/upl_images/files/UAPP_Manual_2012_final_Ukr_02_04_2012.pdf
13. Сук Л. К. Облік на підприємствах малого бізнесу: навч. посіб. / Л. К. Сук, П. Л. Сук, О. В. Данілочкіна. - К. : Каравела, 2012. - 352 с.
14. Філіппова С. В. Вибір системи оподаткування та організація податкового обліку суб'єктами малого підприємництва - юридичними особами на засадах альтернативності : монографія / С. В. Філіппова, М. О. Ананська ; Одес. нац. політехн. ун-т, Ін-т бізнесу, економіки та інформ. технологій, Каф. обліку, аналізу і аудиту. - Одеса ; Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. - 120 с.